

Éppen száz éves lenne Kunfalvi Rezső, korunk fizikai kultúrájának is meghatározó egyénisége. A királyi magyar Pázmány Péter Tudományegyetem matematika és fizika szakán tanári oklevelet szerzett, majd rövid ideig az egyetemen, Ortvyai Rudolf tanszékén tanársegédként dolgozott. Érdeklődése és nevelni, tudást átadni akarása azonban hamar a középiskolák felé fordította.

Tanított Pestszenterzsébeten a Kossuth Lajos Gimnáziumban, ezután a Fáy András Gimnáziumban, majd a budai József Attila Gimnáziumban. Aktivitása nemcsak a fizika iránt volt nagy, elmondhatjuk róla, hogy igazi polihisztor volt. A természet iránti vonzalma révén sokat kirándult, csúcsokat hódított meg, az Alpok minden zugát megismerte. Diákjait is a természet szeretetére nevelte, ebben sokat segített cserkészvezetői tapasztalata.

A természetszeretete vezette el kora művészetéhez, a fotózáshoz. Könyveiből, cikkeiből sokan tanulták meg a fényképezés fortélyait. A kiránduláson szerzett élményeiről, a tájakról, emberekről megjelent cikkei és fényképei nemcsak a természettudós beszámolóit voltak, hanem irodalmi, művészeti értékkel is rendelkeztek. Élvezettel olvashatjuk ma is pl. a Természettudományi Közlönyben megjelent írásait.

Meg kell még említenünk a nyelvek iránti fogékonyságát. Számos nyelven beszélt és levelezett, még sikeres angol nyelvkönyvet is írt. Sokoldalú érdeklődése, aktivitása mellett azonban mégiscsak a fizikát és annak tanítását tartotta életcéljának. Érdekes előadásai nagyon sok diákjával szerettették meg ezt a tárgyat.

Szervezőkészsége messze túlnőtt a középiskola keretein. 1957-ben sikerült elérnie, hogy a Középiskolai Matematikai Lapok fizika rovattal bővüljön, amelynek szerkesztője lett. Személye adta meg a rovat arculatát, sikerrel irányította az ország diákságának érdeklődését a fizika iránt. Öt évvel később megszervezte az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Ifjúsági Fizikai Körét (IFK). Ide meghívta mindazokat a diákokat, akik a Matematikai Lapokban fizikából jól szerepeltek. A Kör vezetőjévé egy fiatal fizikust, *Gaál Istvánt* választotta. Gaál István eredeti ötletekkel és nagy lelkesedéssel látott munkához. A mai fizikus generáció sok tagjának szemléletét nagy mértékben ő alakította ki, az IFK-s élmények és az ott megismert emberek hatására lettünk fizikusok.

Az IFK önképzőkör jelleggel működött: az előadásokat Gaál István instrukciói alapján a tagok tartották, a szervezési feladatokat a Kör elnöke látta el. Az első, akkor középiskolás elnökök ma már híres személyiségek a fizikában: *Náray-Szabó Gábor*, *Mezei Ferenc*, *Nagy Dénes Lajos*, *Major János*, *Földeáki Mária*, *Simon István*, és még sorolhatnánk.

Az akkori fiatal fizikusokból és fizikus hallgatókból szervezett egy néhány fős csapatot, velük éveken keresztül látogatta az ország azon részeit, ahol kevés megoldója volt a KöMaL fizikai feladatainak. Ez az országjáró mozgalom a TIT, azaz a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat keretein belül működött. Ők fizették az útiköltséget és a szállást, minden más Rezső bácsi érdeme volt. A helyszínen (általában a város legjobb hírű gimnáziumában) először ő tartott egy rövid, bevezető jellegű előadást a helyi tanárok által kömalozásra alkalmasnak tartott diákoknak. Ezután jöttek a rutinos feladatmegoldó „fiatal kollégák”, akik tanulságos, különböző nehézségi fokú mintafeladatokat oldottak meg, mutatva a hallgatóságnak, hogy nem is olyan nehéz mesterség ez! A mozgalom nagyon eredményes volt: a következő tanévben jelentkező új megoldók jelentős száma a fehér foltok eltűnését igazolta.

Idén júliusban a spanyolországi Salamancában rendezték meg a 36. Nemzetközi Fizikai Diákolimpiát. A versenyeken 73 ország diákjai vettek részt ötfős csapatokkal, és két vezető kísérte el őket. A Nemzetközi Fizikai Olimpia története 1966-ig nyúlik vissza. Kunfalvi Rezső két másik fizikatanárral, (*Rostislav Košťál*, Csehszlovákia és *Czesław Ściśłowski*, Lengyelország) elhatározta, hogy a Matematikai Diákolimpiához hasonlóan megszervezik a *Fizikai Diákolimpiát* is.

És meg is tették! Az első ilyen fizikaversenyt 1967-ben Lengyelországban rendezték meg. Háromfős csapatok indultak, a magyar csapat vezetője Kunfalvi Rezső volt. A következőre hazánkban került sor. Itt már nyolc ország vett részt. A harmadik olimpiát Brnóban tartották, ahol kialakították a Nemzetközi Fizikai Diákolimpiák ma is érvényes alapszabályát. Kunfalvi Rezső több mint tíz évig volt a magyar csapat vezetője, és a Nemzetközi Fizikai Diákolimbia meghatározó szervező egyénisége.

Az olimpiáig hazánkban fizikából csak elméleti verseny létezett. Először az olimpiára történő felkészítés során kaptak a diákok kísérleti feladatokat. A KöMaL-ban a kísérleti feladatok versenye is az ő ötlete volt. Mindezen kezdeményezésének állít emléket az olimpiák válogatóversenye, melyet néhány év óta *Kunfalvi Rezső emléktárgyversenynek* neveznek.

Most, amikor a 100. születésnapját ünnepeljük, szeretettel gondolnak rá mindazok, akik *Rezső bácsit* személyesen ismerhették, és remélhetően azok is, akik csak a nevével és az igazán gazdag életművével találkozhattak. Az általa létrehozott szellemi tőke még most is dolgozik, kamatait folyamatosan hasznosíthatja a fizikát kedvelő ifjúság. Talán ez a hosszan tartó kisugárzás tenné leginkább boldoggá őt is, ha közöttünk lehetne.